

CASE STUDY KRABBEPLAS / BLAUWALGDAG 18 NOVEMBER 2006

Op zaterdag 18 november 2006 organiseerde Bureau Venhuizen de Blauwalgdag waarop onder meer een voorstel gepresenteerd is om via het aanleggen van een landschapsverfraaiend waterfilter de blauwalg voorgoed uit het gebied te verjagen. Het voorstel, dat met witte kalklijnen op een van de grasvelden naast de plas was getekend, kon vanaf een hoogwerker bekeken worden. Zo'n dertig mensen uit Vlaardingen en omstreken woonden de opening bij en proosten met een blauw borreltje op de bijdrage van de blauwalg aan het landschap.

Voorafgaand aan de onthulling vond een gesprek plaats over Midden-Delfland. Dit agrarisch - recreatieve gebied tussen de Rotterdam en Den Haag, wordt vanuit verschillende hoeken bedreigd. Steeds meer boeren verdwijnen en tegelijkertijd veranderen de wensen van de recreanten in het gebied. De vraag is hoe nieuwe trends in recreatie en landbouw bij kunnen dragen aan de openheid van Midden-Delfland. Een verslag van dit gesprek volgt hieronder.

Mogelijkheden voor Midden-Delfland

Dat Midden-Delfland op de één of andere manier behouden moet blijven is duidelijk, maar de manier waarop levert nog heel wat discussie op. Verschillende belangen - recreatie, landbouw, natuur, landschap - lijken niet altijd samen te kunnen gaan, maar wellicht dat hier verandering in kan komen.

De grote opgave voor Midden-Delfland lijkt zich te concentreren rond het vinden van nieuw, rendabel gebruik van het gebied. Hergebruik dat iets toevoegt en tegelijkertijd het waardevolle van het 'authentieke' cultuurlandschap met haar agrarische karakter en de landschappelijke openheid behoudt. Feitelijk moet eerst nog worden vastgesteld wat het waardevolle van het gebied eigenlijk is.

Tijdens het gesprek worden de mogelijkheden voor Midden-Delfland vanuit drie invalshoeken bekeken: nieuwe recreatie, nieuwe landbouw en aanwezige problemen. Voor de eerste twee invalshoeken zijn externe sprekers uitgenodigd: recreatieondernemer Jos Akkermans (De Heen) en boer Jan Duijndam (Biesland). De derde invalshoek wordt door Hans Venhuizen toegelicht. Bij het gesprek waren vijftien mensen aanwezig, waaronder eerder betrokken kunstenaars en kunstenaars die komend jaar gaan meewerken en deskundigen o.g.v. landbouw, landschap en cultuur.*

Waarom gaan we naar de Ardennen?

'Hoe blijf je overeind als akkerbouwer?' vroeg Jos Akkermans zich zo'n 18 jaar geleden af. Hij was gehecht geraakt aan de plek waar hij zijn bedrijf had, maar had steeds meer moeite het bedrijf draaiende te houden. Kijkend naar de kwaliteiten van het landschap - de duisternis, de stilte, de uitgestrektheid en de oneindige wolkenluchten - besloot hij 'de Ardennen naar Brabant te halen' in de vorm van outdoor-recreatie. Akkermans sloot daarmee aan bij een landelijke trend. Hij begon met een natuurcamping, maar breidde al snel uit met creatieve workshops (percussie, koken, schilderen), teambuildingsessies, kanoën, avontuurlijke back to basic kampeervlotten en binnenkort ook een golf-oefenterrein. Het natuurkamperen heeft Akkermans inmiddels opgegeven, want de naar rust en afzondering zoekende natuurkampeerder botste met de naar intense beleving zoekende dagrecreant. De kwaliteiten van de plek waren natuurlijk ooit het vertrekpunt voor de natuurcamping, maar inmiddels zijn ze meer een prettige bijkomstigheid. Op die kwaliteiten alleen kun je geen rendabel recreatie bedrijf bouwen en dus moet je sessies doen en uitbreiden. Met het risico dat de vorm van de geboden recreatie niet gebiedspecifiek meer is, zoals het golfen. Volgens gespreksleider Bert van Meggelen, is er naast een verpaarding ook een vergolfing gaande van het landschap. Volgens Akkermans zijn ondernemers bepalend om goede ideeën uit te voeren en economisch rendabel te maken. Op de vraag of je het landschap rendabel kunt maken zonder toeters en bellen, geeft hij wel toe dat je in Midden-Delfland andere middelen kunt inzetten. De schaarste van open gebied in de randstad bijvoorbeeld. Lastig is natuurlijk dat je er geen hek omheen kunt zetten, wat weer vragen oproept over de beheersbaarheid van wat je er bedenkt.

Landgoed Duijndam

Ook Jan Duijndam moest zich op een gegeven moment de vraag stellen hoe hij als kleine boer zijn hoofd boven water kon houden. Je moet immers vooruit en kan niet stil gaan zitten. Zijn eerste antwoord was groei en schaalvergroting. Tot op het moment dat ook dat niet meer genoeg was, toen kwam de vraag of verdere groei nog wel wenselijk was. Hij is op een andere manier gaan nadenken over het gebied en het beheer ervan. In samenspraak met de Natuurvereniging kwam hij tot een voorstel om zijn koeien in te zetten voor het natuur- en landschapsbeheer. De cultuurhistorische waarde wordt behouden, niet door natuur te maken, maar door kleine ingrepen te doen

– slikgebied, wandelpad, rietzuivering. Omdat je niet iets half kunt doen, besloot Duijndam om zich volledig toe te leggen op het beheer en de voedselproductie naar het tweede plan te schuiven, dat zich uit in biologische extensieve landbouw.

Natuur krijg je door te beheren en door goed te beheren krijg je streekeigen beheer. Je bedrijf moet als het ware met de streek en de natuur mee ontwikkelen. Uit het onderzoek van Alterra – Boeren voor natuur – leerde Duijndam hoe een boer kan boeren met het systeem. Hoe ging het 200 jaar geleden? Toen werd er geen mest en voer van buiten ingevoerd, alles kwam van het bedrijf en dus uit het systeem. Economie en natuur waren één: de natuur werd gebruikt om het bedrijfsysteem te laten werken. Het systeem heeft dus een economische waarde. Dat geldt ook voor de groene ruimte, die volgens een rapport van KPMG ook van grote waarde is. De vraag blijft echter hoe je betaalt voor de toegang tot stilte en landschappelijke kwaliteit? Helemaal zonder subsidies kan dat nog niet en dat maakt het kwetsbaar, ondanks de economische waarde.

Duijndam kan zijn niet alledaagse oplossing namelijk alleen maar handhaven dankzij de verschillende subsidiestromen. En hij puzzelt voortdurend hoe hij fondsen aan elkaar kan koppelen, bijvoorbeeld door dit systeem als een nieuwe manier van gebiedsmarketing in te zetten. Maar toch, om dit systeem op grotere schaal door te voeren zal allereerst het besef dat het geen 'spending, maar een earning department' is, door moeten dringen. En dat vergt nog een grote omslag in het denken over landbouw en landschap.

Jan Hartholt nuanceert de waarde van het landschap voor de landbouw en voedselproductie. Volgens de OESO heeft Nederland helemaal geen platteland. Maar Nederland is na de VS en Frankrijk wel de derde exporteur van landbouwproducten. Rara hoe kan dat? Omdat het overgrote deel van de landbouwproducten wordt geproduceerd in en om de steden. Het platteland heeft dus niet de primaire functie van voedselproductie.

Problemen met potentie

Hans Venhuizen tenslotte licht toe hoe landschappen die wij nu de moeite waard en authentiek vinden, zijn ontstaan vanuit het omgaan met de problemen die zich er voordeden. De landschappen die wij nu laten ontstaan of maken, bestaan dankzij de technische mogelijkheden waarmee wij de problemen op voorhand oplossen dan wel onder het zand moffelen. Bureau Venhuizen wil onderzoeken of er problemen in Midden-Delfland zijn waarvan de oplossingen iets bijzonders bijdragen aan het landschap.

Problemen die door de aanwezigen genoemd worden zijn: de opvang van overtollig water die nu met name technisch wordt opgelost, maar waarvoor de oplossing ook integraal kan worden bekeken; de varkens; de afstand tussen stad en platteland waardoor mensen uit de stad zich niet meer verbonden voelen met wat er op het land gebeurt. Met kleinschalige acties, zoals het adopteren van een kip of fruitboom zou je die relatie weer kunnen herstellen. Hans Venhuizen noemt de blauwalg die hij presenteert als voorbeeld van een probleem met potentie.

De blauwalg zorgt er nu nog voor dat er een groot deel van de zomer niet gezwommen kan worden in de plas. Met borden worden de recreanten gewaarschuwd niet het water in te gaan. Het probleem wordt niet opgelost, maar gedoogd. Je zou het ook kunnen oplossen, bijvoorbeeld door een rietzuiveringsfilter aan te brengen in het landschap waar water doorheen gepompt wordt. De blauwalg verdwijnt en het landschap wordt er fraaier van. Het landschap zelf en de ontwikkelingen en problemen die zich voor doen kunnen dus aanleiding zijn voor landschapsverfraaiing.

Het komende jaar gaat Bureau Venhuizen met bewoners, kunstenaars en ontwerpers op zoek naar de potenties van Midden-Delfland en de Krabbepas. Niet alleen door te studeren en te ontwerpen, maar ook door (tijdelijk) stukjes Krabbepas weg te geven. Het belangrijkste uitgangspunt hierbij is dat we geen nieuw en ideaal landschap gaan verzinnen, maar dat we kijken naar de problemen en ontwikkelingen die zich voordoen om van daaruit het gebied opnieuw te gebruiken.

** Aanwezigen bij het gesprek:*

Jacques Abelman (kunstenaar/ontwerper en deelnemer aan project), Marieke Berkers (kunsthistoricus), Martijn Boelhouwers en Andre van der Eijk (Bureau MA.AN, bedenkers Grote Beheershow), Jaap van Dam (gemeente Midden-Delfland), Esther Didden (organisatie case study Krabbepas), Eric Dil (VROM), Stefan la Grand (stedenbouwkundige), Jan Harthold (LNV, programma cultuur en landbouw), Martine Herman (bedenker Grote Beheershow), Jan Jongert (architect en deelnemer aan project), Bert van Meggelen (Bureau Maatwerk, cultuur en ruimte), Maarten van Wesemael (deskundige culturele planologie).

CLAIM

Het komende jaar gaat Bureau Venhuizen met bewoners, kunstenaars en ontwerpers verder op zoek naar de potenties van Midden-Delfland en de Krabbepas. Niet alleen door te studeren en te ontwerpen, maar ook door (tijdelijk) stukjes Krabbepas weg te geven. Het belangrijkste uitgangspunt hierbij is dat we geen nieuw en ideaal landschap gaan verzinnen, maar dat we kijken naar de problemen en ontwikkelingen die zich voordoen om van daaruit het gebied opnieuw te gebruiken.

Het project CLAIM biedt bewoners van Vlaardingen de kans om een kavel in de Krabbepas te claimen met een voorstel voor nieuw gebruik. Daarnaast zijn vier ontwerpers en architecten (Jacques Abelman, Willemijn Lofvers, Rianne Makkink en Jan Jongert) uitgenodigd om een plan te maken voor een kavel. In het voorjaar van 2007 worden de kavels in gebruik genomen.

De Blauwalgdag en Claim zijn projecten van Bureau Venhuizen. Ze zijn onderdeel van 'Case study Krabbepas', een meerjarenproject in opdracht van gemeente Vlaardingen i.s.m. Recreatieschap Midden-Delfland en SKOR (Stichting Kunst en Openbare Ruimte) m.m.v. Bert van Meggelen en Esther Didden. / Informatie: www.bureauvenhuizen.com/krabbepas.